

SPORTA PONIJU AUDZĒŠANAS VADLĪNIJAS LATVIJĀ

Ceļvedis organizētai sporta poniju audzēšanai

**Izstrādāta un saskaņota
Biedrība „Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija”**

2026

Saturs

Ievads	3
1. Latvijas sporta poniju populācijas ciltsdarba mērķi un uzdevumi	4
1.1. Mērķis	4
1.2. Uzdevumi	5
2. Sporta ponija raksturīgākās pazīmes	5
2.1. Krāsa	5
2.2. Izmēri	6
2.3. Ķermeņa uzbūve	7
2.4. Darbaspējas un temperaments	7
2.5. Veselība	8
3. Sporta ponija audzēšanā izmantotās poniju un zirgu šķirnes	8
4. Sporta ponija ciltsvērtības noteikšanas sistēma	13
4.1. Izcelsme – šķirņības noteikšana	13
4.3. Darbaspējas	14
4.4. Kumeļu un jaunzirgu vērtēšana	14
5. Ērzeļu iekļaušana vaislas sastāvā	15
6. Iepriekšējā perioda audzēšanas ciltsdarba rezultāti	16
7. Zootehnisko datu uzskaitē	18
PIELIKUMS Nr. 1	20
PONIJU ZIRGU ŠĶIRNES AR IZMĒRU SKAUSTĀ LĪDZ 155 CM ŠĶIRNES APZĪMĒJUMA ATBILSTĪBAS	20
PIELIKUMS NR.2	22
VAISLAS ĒRZEĻU ATZĪŠANAS NOLIKUMS	22
PIELIKUMS NR.3	23
IESNIEGUMS PAR PONIJA VAISLAS ĒRZEĻA ATZĪŠANU	23
PIELIKUMS NR.4	24
ZIRGU VĒRTĒŠANAS VEIDLAPAS	24
.....	29
.....	30
.....	31

Ievads

Poniju audzēšanas perspektīva Latvijā

Latvijas zirgkopības vēsture ir stāsts par mērķtiecīgu Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes izkopšanu. Gadu desmitiem selekcija tikusi virzīta uz liela auguma, spēcīgu un elegantu sporta zirgu radīšanu, kas spēj nest pieaugušu jātnieku un startēt augstākā līmeņa disciplīnās. Šis process ir vainagojies ar starptautiski atzītiem sasniegumiem, tomēr vienlaikus ir izveidojusies būtiska plaša nozares pašā pamatā – bērnu un jauniešu sportā.

Mūsdienās zirgu izmantošanas mērķi ir fundamentāli mainījušies. Ja pieaugušo sportā mēs strādājam ar Latvijas siltasiņu šķirnes zirgu populāciju, tad bērnu sportā vairs nevaram paļauties uz nejaušas izcelsmes vai maza auguma vietējiem zirgiem bez skaidras sporta tipa specializācijas.

Mūsu uzdevums nav "pamazināt" Latvijas siltasiņu zirgu, bet gan izveidot jaunu, patstāvīgu sporta poniju audzēšanas kultūru. Apvienojot vietējo genofondu ar Eiropas vadošajām jājamponiju izcelsmēm, mēs radām specializētu partneri, kas aizpilda tukšo nišu starp bērna pirmo vēlmi pēc zirga un viņa nākotnes startiem lielajā sportā.

Zirgkopības nozares ilgtspējas pamatā ir bērnu un jauniešu mērķtiecīga piesaiste jātnieku sportam. Tieši šis segments kalpo kā dzinējspēks visai nozarei, veicinot veselīgu konkurenci, profesionālo izaugsmi un piesaistot būtiskas investīcijas un sponsoru līdzekļus. Starptautiskā prakse nepārprotami pierāda: augstākie sasniegumi sportā sākas brīdī, kad bērnam ir pieejams viņa fizioloģijai un augumam piemērots partneris – sporta ponijs.

Tomēr Latvijas tirgū joprojām pastāv disbalanss starp augošo pieprasījumu un kvalitatīvu piedāvājumu, ko raksturo trīs galvenie izaicinājumi:

- **Fiziskā nesaderība un iemaņu apguve**

Jātnieku sporta panākumu pamatā ir savlaicīga pieredzes uzkrāšana. Latvijas siltasiņu zirgu lielais augums un jauda rada fizisku barjeru bērniem līdz 12 gadu vecumam. Pārlietu liels zirgs ne tikai apgrūtina pareizu sēdes un vadības līdzekļu apguvi, bet arī palielina traumu risku un mentālo spriedzi, kas bieži vien noved pie bērna intereses zuduma par sportu. Ponijs nodrošina ergonomisku vidi, kurā bērns jūtas droši un spēj fiziski kontrolēt situāciju

- **Tirgus kapacitātes pieaugums**

Pēdējos gados novērotais Latvijā dzimušo un ievesto poniju skaita pieaugums ir skaidrs signāls par tirgus transformāciju. Nozares dalībnieki arvien vairāk apzinās, ka kvalitatīvs, neliela auguma sporta zirgs nav tikai "pārejas posms", bet gan vērtīgs aktīvs ar augstu likviditāti.

- **Sporta klases prioritāte un universālie partneri**

Īpaši aktuāls ir pieprasījums pēc tā dēvētajiem "lielajiem" (C un D klases) ponijiem. Šīs grupas poniji ir nozares stratēģiskā prioritāte, jo tie ir universāli:

- Pieaugušajiem: Pateicoties darbaspējām un izmēram, tos var profesionāli sagatavot piemērota svara un auguma pieaugušie jātnieki.
- Bērniem: Rezultātā bērns saņem augstvērtīgu, tehniski sagatavotu un mentāli stabilu sporta partneri, kas garantē drošu un sekmīgu izaugsmi.

Stratēģiskais mērķis: Lai reaģētu uz šīm tendencēm, ir nodibināta poniju audzētāju interešu grupa ar mērķi veidot profesionālu audzēšanas, ģenētiskā materiāla apzināšanu un attīstību. Mūsdienīgs sporta ponijs vairs nav tikai bērnu izklaides objekts; darbaspēju ziņā tas var būt līdzvērtīgs lielajam zirgam, saglabājot elegantu tipu un labu jājamību.

Mērķtiecīga poniju audzēšana rada pozitīvu ķēdes reakciju visā nozarē:

1. **Audzētājs:** Rada kvalitatīvu produktu (drošu sporta poniju), pēc kura ir augsts pieprasījums.
2. **Jātnieks (Bērns):** Iegūst drošu partneri, kas motivē palikt sportā un sasniegt rezultātus.
3. **Ekonomika:** Pieaugot bērnu skaitam sportā, palielinās pieprasījums pēc treneru pakalpojumiem, inventāra, barības un veterinārās aprūpes.
4. **Investīcijas:** Kvalitatīvs ponijs ar labu izcelsmi un sporta gaitām ir vērtīgs aktīvs, kas piesaista sponsoru un investoru uzmanību.

"Mēs neaudzējam tikai mazus zirgus – mēs veidojam sistēmu, kurā aug nākamā Latvijas jātnieku paaudze, kas ir konkurētspējīga Eiropas līmenī jau no pirmā starta."

Šīs vadlīnijas ir izstrādātas, lai definētu standartus, kas nodrošina ne tikai konkurētspējīgu sporta partneru sagatavošanu, bet arī drošu un izglītojošu vidi mūsu jaunajai paaudzei. Ponijs nav vienkārši mazs zirgs – tas ir pedagoģisks instruments, kas veido bērna personību jau no pirmajiem soļiem seglos.

Šo vadlīniju uzdevums ir apvienot audzētājus vienotā kopienā, lai, veicot mērķtiecīgu pāru atlasī, izmantojot gan vietējos resursus, gan specializētās Eiropas jājamponiju šķirnes, pavairotu Latvijas apstākļiem piemērotu, konkurētspējīgu un drošu sporta poniju.

1. Latvijas sporta poniju populācijas ciltsdarba mērķi un uzdevumi.

1.1. Mērķis.

Sporta poniju audzēšanas mērķis ir audzēt veselīgus, ilgmūžīgus un sportam piemērotus ponijus, kas labi pielāgoti Latvijas klimatiskajiem apstākļiem un ir izmantojami:

- klasiskajos jātnieku sporta veidos – iejādē, konkūrā un pajūgu braukšanā,
- bērnu un jauniešu apmācībā jātnieku sportā.

Sporta ponijiem jāizceļas ar:

- pareizu un funkcionālu eksterjeru,
- labu kustību kvalitāti un jājamību,
- nosvērtu, bērniem piemērotu temperamentu.

1.2. Uzdevumi.

Lai īstenotu uzstādīto audzēšanas mērķi, nepieciešams veikt šādus uzdevumus:

1.2.1. Mērķtiecīga selekcija - veikt rūpīgu izlasi un selekciju Latvijas poniju populācijā, kā arī papildināt to ar augstas kvalitātes importētu biomateriālu un vaislas materiālu populācijas ģenētiskās kvalitātes uzlabošanai.

1.2.2. Vērtēšana un datu uzkrāšana - apsekot vaislā izmantotos ponijus, veikt mērījumus un eksterjera, darbaspēju vērtējumus, iegūtos datus izmantot pēcnācēju izmēra klases (1. vai 2. grupa) noteikšanai un populācijas tendenču prognozēšanai.

1.2.3. Sporta iespēju attīstīšana - organizēt sacensības vai atsevišķus maršrutus/shēmas, citu sacensību ietvaros, kas paredzēti ponijiem. Popularizēt arī iejādes sacensības poniju jātniekiem.

1.2.4. Audzēšanas pasākumi - organizēt un iesaistīties audzēšanas pasākumos, skatēs un zirgu šovos. Popularizēt sporta ponijus, demonstrēt audzēšanas rezultātus un labākos vaislas dzīvniekus.

1.2.5. Veikt īpašnieku izglītošanu poniju turēšanā, audzēšanā.

1.2.6. Sporta un vērtēšanas rezultātu uzskaitē - apkopot sporta rezultātus, jaunzirgu un ķēvju vērtēšanas datus, lai tie kalpotu kā pamats selekcijas lēmumiem.

2. Sporta ponija raksturīgākās pazīmes.

2.1. Krāsa.

Selekcijā izmanto visu krāsu īpatņus, tādēļ ir iespējamas dažādas krāsu variācijas.

Zibsnis (SP) T - Nilantshoeve's Zipo(WP) M - Dzelda (SP)

2.2. *Izmēri.*

Sporta poniju populācijā iekļaujamajiem dzīvniekiem skausta augstumam jāatbilst 1. un 2. grupas izmēru standartiem.

Pašreizējā situācijā vērojams pieprasījuma pieaugums pēc 2. grupas ponijiem, kuru skausta augstums pietuvojas 148 cm robežai. Tomēr populācijā pārsvarā sastopami poniji ar skausta augstumu 130–140 cm.

Lai mērķtiecīgi virzītu audzēšanu uz lielāka auguma sporta poniju iegūšanu, izvērtējama arī lielāka auguma (E klases) vaislas ērēļu izmantošana, lai stabilizētu populāciju pie maksimāli pieļaujamā un pieprasītākā 148 cm standarta.

Poniju izmēru klašu un sporta grupu transformācija

Tabula Nr. 1.

Izmēru klase	Augstums skaustā (cm)	Sporta - sacensību iedalījums
A klase	līdz 110 cm	-
B klase	111 – 128 cm	1. GRUPA
C klase	129 – 138 cm	2. GRUPA
D klase	139 – 148 cm	
E klase	149 – 155 cm	-

Poniju skausta augstuma mērīšana

- Ponija skausta augstuma mērīšanu drīkst veikt sertificēta persona veicot ierakstu zirga pasē.
- Ponija skausta augstuma mērīšana tiek veikta sākot ar četru un līdz septiņu gadu vecumam (šajā vecumā zirgs ir pilnībā izaudzis), lai noteiktu dzīvnieka atbilstību poniju klasei dalībai sacensībās.

2.3. *Ķermeņa uzbūve.*

Sporta ponijs ir elegants, ne pārāk smalks, ar iespēju izmantot to arī aizjūgā, kā vieglo braucamzirgu.

Ponijam vēlama harmoniska, jāšanai piemērota ķermeņa uzbūve ar pareizu virsējo līniju, glītu galvu ar izteiksmīgām acīm. Svarīgs ir galvas piestiprinājums kaklam: ar garu pakausi, elastīgu, pietiekami garu kaklu, platiem ganašiem.

Ķermenis ar samērīgu ķermeņa sadalījumu - garu, slīpu lāpstiņu, izteiktu, garu skaustu, lokanu muguru, kura atbilst atlētiska zirga prasībām un kustībās apvieno nešanas spēku, līdzsvaru un līganību, gariem, muskuļotiem krustiem.

Ķermeņa uzbūvei vēlama piemērota sausa konstitūcija ar izteiktām locītavām, labi attīstītām stiegrām, pareizām priekškāju un pakalkāju stāvotnēm kā arī labi formētiem, stipriem nagiem.

Nevēlamas pazīmes: rupja, neharmoniska ķermeņa uzbūve, rupja galva, šauri ganaši, īpaši īss, zemu piestiprināts kakls, īss un stāvs plecs ar stāvu lāpstiņu, maz izteikts skausts, mīksta mugura, kura neatbilst atlētiska zirga ķermeņa prasībām, pārāk slīpi krusti, sekla krūtis, īsas neīstās ribas, nepareiza, deformēta kāju stāvotne ar vāju pēdvidus attīstību, īsi/gari, mīksti vēzīši, ieliektas vai izliektas karpālās locītavas, stāvas, zobenveidīgas lecamās locītavas, mazi, plaisaini vai pārlietu stāvi nagi.

2.4. *Darbaspējas un temperaments.*

2.4.1. Gaitas.

Soļi - ritmiski 4-taktu soļi, aktīva kāju darbība, viegli, plaši, elastīgi un ar impulsu.

Rikši - ritmiski 2-taktu rikši, aktīva kāju darbība, viegli, plaši, elastīgi un ar impulsu.

Lēkši - Ritmiski 3-taktu lēkši, aktīva kāju darbība, viegli, plaši, elastīgi un ar impulsu. Korekta gaitu precizitāte (bez novirzēm no taisnvirziena). Spēja bez piepūles pagarināt un saīsināt lēkšu gaitu, nezaudējot ritmu, līdzsvaru un spēju nest sevi.

2.4.2. Lēciens.

Ķermenis veido arku (lēciena laikā kakls tiek liekts uz leju, ķermenis seko kaklam), ar ātru, spēcīgu atspērienu, paceltām un cieši salocītām priekškājām, elastīgu muguru, atstieptām pakalkājām. Koordinēts, elastīgs, drošs un viegls lēciens.

2.4.3. Jājamība.

Sporta ponijš ir viegli jājams arī maz pieredzējušam jātniekam, enerģisks, ar elastīgu muguru un kaklu, labu līdzsvaru un ritmu, ērti izsēžams un vadāms visās gaitās.

2.4.4. Temperaments.

Ponijam jābūt labdabīgam, pakļāvīgam, nosvērtam, ar mierīgu un līdzsvarotu temperamentu. Nevēlamas īpašības ir agresivitāte, nevēlēšanās sadarboties ar jātnieku, pārlieds jūtīgums un bailīgums, slinkums, bet nav vēlams arī ļoti straujš temperaments.

2.5. *Veselība.*

Ponijiem raksturīgs veselības problēmu spektrs, kas daudz retāk skar lielos zirgus, tāpat daudzas no lielajiem zirgiem raksturīgām slimībām ponijiem ir retas. Ponijiem biežas ir vielmaiņas slimības kā Laminīts un Kušinga sindroms. Ponijam, kas tiek izmantots vaislā, nav vēlamas vielmaiņas slimības, tam jābūt ar labi veidotiem, stipriem nagiem un spējīgam strādāt samērīgā slodzē.

3. Sporta ponija audzēšanā izmantotās poniju un zirgu šķirnes.

Lai nodrošinātu Latvijas sporta poniju populācijas kvalitātes progresu, prioritāte ir to vaislinieku izmantošanai, kuri pārstāv specializētās Eiropas sporta poniju izcelsmes.

Pieļaujama un vērā ņemamais vaislas materiāls sporta poniju populācijas veidošanai Latvijā ietver:

- Specializētās sporta poniju šķirnes.
- Maza auguma (līdz 155 cm) Latvijas siltasiņu (*LS*) un citu zirgu šķirņu ķēves, kuras pēc eksterjera un gaitas īpašībām ir piemērotas sporta poniju tipa zirgu ieguvei.
- Pirmās paaudzes krustojumus (*POK*), kas iegūti no augstāk minētajām grupām, prioritāri tiecoties pēc stabilas D klases (139–148 cm) pēcnācēju iguves.

Audzēšanas pamatā ir funkcionālais tips, nevis slēgta līnija. Tomēr, lai pēcnācēji būtu konkurētspējīgi sportā un mentāli stabili, selekcijā jāievēro šādi ierobežojumi:

- **Izcelsmes ierobežojumi:** Nav pieļaujama tādu šķirņu cieša ietekme (izcelsmes 1.-2. paaudze), kas pasliktina sporta biomehāniku (piem., Šetlandes ponijš, Tinkers, smagie darba zirgi). Eksterjera un gaitu ziņā neperspektīvu vietējo primitīvo šķirņu (piem., Konik Polski u.tml.) krustojumi, kas arī neatbilst sporta tipa biomehānikas un temperamenta prasībām.
- **Pāreja uz sporta tipu:** Jauktas izcelsmes ķēves (t.sk. tinkeru, šetlandes šķirņu krustojumi) var tikt iekļautas audzēšanas programmā tikai tad, ja tās tiek pārotas ar ērzeļiem, kas pārstāv specializētās sporta poniju šķirnes, tādējādi nodrošinot pēcnācēju progresiju sporta tipa virzienā.

Vaislai ieteicams izmantot Latvijā “ATZĪTUS” ērzeļus vai bioproduktu:

! Atlases princips pārošanai (auguma atbilstība):

Veicot pāru atlasī, pārošanai izmantot tikai savstarpēji augumā saderīgus vaislas dzīvniekus. Ērzeļa un ķēves skausta augstuma starpība nedrīkst pārsniegt 50 cm, lai nodrošinātu atbilstošu pēcnācēju attīstību un mazinātu riskus ķēves veselībai.

Igaunijas vietējais ponijs IV

(Igaunijas zirgs, eesti hobune) - ļoti sena zirgu šķirne, ciltsgrāmata dibināta 1921.gadā. Augstums skaustā 140-150cm (vidēji 144cm), spēcīga, bet ne smaga uzbūve. Proporcionāla galva, masīvs kakls, platas krūtis, ovāli krusti, sausas kājas ar stipriem nagiem. Izplatītākās krāsas - dūkana, bēra, sirma, ruda, kā arī losa un palsa. Raksturīga stipra veselība, pieticība attiecībā uz barību un turēšanas apstākļiem, ilgmūžība. Nosvērts temperaments, enerģisks, strādīgs. Sākotnēji izmantots kā lauksaimniecības zirgs, tagad jāšanas apmācībai, hobijs, tūrismam, reitērijai.

Igaunijas sporta ponijs (Ēesti ratsaponi)

Nesenā pagātnē (90.gados) mērķtiecīgi selekcionēta sporta poniju šķirne Igaunijā, kam par pamatu ņemtas Igaunijas vietējo poniju ķēves un uzlabojot ar Velsas, Nūforestas un citu poniju šķirņu, kā arī arābu un angļu pilnasiņu ērzeļiem. Izmantoti arī neliela auguma zirgi straujākai sportisko īpašību uzlabošanai.

Velsas ponijs (Welsh pony)

Velsas ponijs

Velsas kalnu ponijs

Ļoti sena poniju šķirne, sākotnēji savvaļas zirgi Velsas kalnos, vēlāk ar arābu pilnasiņu ietekmi modernizēti, nezaudējot šķirnei raksturīgās iezīmes.

Ciltsgrāmata dibināta 1902.gadā. Raksturīga maza galva ar lielām acīm, muskuļots kakls, slīpa lāpstiņa, īsa mugura, spēcīgi krusti. Izmēri - 112-122cm A sekcijas ponijiem (Welsh A jeb Velsas kalnu ponijs), 122-137cm B sekcijas ponijiem. Pieļaujama jebkura krāsa, izņemot dārku. Brīvas, plašas kustības ar izteiktu pakājkāju aktivitāti. Inteliģents, labdabīgs. Plašs izmantojums - sportā (klasiskie sporta veidi, pajūgu braukšana), tūrismā, bērnu apmācībā. Velsas poniji daudz tiek izmantoti citu šķirņu uzlabošanai.

Velsas kobs (Welsh Cob)

D sekcijas Velsas kobi pārsniedz 137 cm un var būt ponija, gan zirga izmērā. Tāpat kā B un C sekcijas Velsas poniji, arī kobi attīstījušies no Velsas kalnu ponija 18. un 19. gadsimtā tos krustojot ar Norfolk Roadsteriem, Hackney, arābu un citām šķirnēm. Kobi tika izmantoti kā jājamzirgi Lielbritānijas kavalērijā, lauksaimniecības darbos un lai pārvietotos. Tiem raksturīgi izteiksmīgi, enerģiski rikši, izcila izturība un drosme. Velsas kobi ir pieprasīti kā jājamie, gan kā braucamie zirgi. Mūsdienās tie kļūst arvien konkurētspējīgāki iejādes disciplīnā.

Vācijas jājamponijs VJ (Deutsche Reitpony)

Šķirnes veidošana uzsākta 1965.gadā, krustojot Velsas ponijus un citas angļu poniju šķirnes ar arābu un angļu pilnasiņiem. Mērķis bija iegūt klasiskajiem sporta veidiem piemērotu poniju bērnu sacensībām. Vācijas jājamponijs ir 138-148cm augsts skaustā, elegants, ar mazu galvu, lielām, izteiksmīgām acīm, garu, labi piestiprinātu kaklu, izteiktu skaustu, gariem krustiem. Kustības ir plašas, elastīgas, tehniski pareizas un spēcīgas lēcieni.

Nīderlandes jājamponiji (NRPS)

Nīderlandē mērķtiecīgi selekcionēta sporta poniju šķirne. Ciltsgrāmata dibināta 1981.gadā. Augstums skaustā 135-148cm. Šķirnei ir liela Arābu pilnasiņu ietekme, kas izpaužas kā pārsmalcināts pēdvidus un līdakas profils. Ponijs ir konkurētspējīgs starptautiska līmeņa sporta sacensībās poniju klasēs.

Konemāras ponijs (Connemara pony)

Īrijā, Konemāras reģionā radusies sena poniju šķirne, ciltsgrāmata izveidota 1926.gadā. 128-148cm skaustā, samērā īskājaina uzbūve, šķirnei tipiska galva ar lielām, izteiksmīgām acīm un īsām ausīm, labi veidots un pievienots kakls, dziļas krūtis, spēcīga mugura un kājas, stipri nagi. Atļautas dažādas krāsas, izņemot dārku; visbiežāk - sirma un losa. Piemērots kā sporta ponijs konkūram un trīscīņai - ar labām lekšanas spējām, drosmīgs, izturīgs, labdabīgs.

Ņūforestas ponijs (New Forest pony)

Sena Anglijā radusies poniju šķirne, kur daļa no populācijas joprojām mīt daļēji savvaļas apstākļos. Ciltsgrāmata kopš 1905.gada. Augstums skaustā 122-147cm, biežākās krāsas - bēra, ruda, sirma. Tiem ir robusta jājamzirga tips ar slīpu lāpstiņu, spēcīgiem krustiem, dziļām krūtīm, stipras kājas ar izturīgiem nagiem. Labs temperaments, drosmīgs, viegli apmācāms. Ņūforestas ponijs ir piemērots sportam, hobiem, bērnu apmācībai.

Zviedrijas jājamponijs

Zviedrijā selekcionēta sporta poniju šķirne. Augstums skaustā 120-148cm, pieļaujamas visas krāsas. Eleganta, harmoniska uzbūve ar izteismīgu galvu un pēc startptautiska sporta zirga prasībām veidotu ķermeni. Plašas, izteismīgas gaitas, spēcīgs lēciens, laba jājamība. Šķirnes veidošanā izmantotas dažādas poniju, kā arī zirgu šķirnes (liela ietekme ir bijusi Zviedrijas siltasinim), mērķtiecīgi veicot selekciju pēc tipa, izmēra un darbaspējām

Žemaitijas zirgs/ ponijs (Žemaitukas)

Ļoti sena Lietuvā radusies šķirne. 131-141cm skaustā. Spēcīga uzbūve ar paīsu kaklu, stiprām kājām. Šķirne gandrīz izzuda pēc PSRS sabrukuma un zirgu privatizācijas, tagad iekļauta ģenētiskajos resursos, šobrīd ap 400 īpatņu. Žemaitijas zirgs ir universāli izmantojams - jāšanai (samērā labi lecēji), braukšanai, darbam, izjādēm, un izturīgs, pieticīgs zirgs.

4. Sporta ponija ciltsvērtības noteikšanas sistēma.

Tā kā ponija sporta rezultāti ir vairāk atkarīgi no trenēšanas apstākļiem un jātnieka prasmēm, kā arī ne vienmēr ponijs ar augstākajiem sporta rezultātiem ir atbilstošs ciltsdarba mērķim attiecībā uz eksterjeru un temperamentu, tad ciltsvērtību nosaka pēc izcelšanās, eksterjera un darbaspēju vērtējuma.

4.1. *Izcelsme – šķirības noteikšana.*

Sporta ponija populācijā pieļaujamo šķirņu krustošana ir atļauta, ievērojot poniju šķirnes piešķiršanas atbilstību (skat. Pielikums Nr. 1.).

- Latvijā dzimušos ponijus ar zināmu izcelsmi četrās paaudzēs pieskaita Sporta ponijam (*SP*)
- Pārojot vienas šķirnes ķēvi un ērzeli, iegūst tīršķirnes pēcnācēju.
- Apzīmējumu - Ponijs (krustojums) (*POK*) piešķir poniju klasei atbilstošam zirgam, kura izcelsme nav zināma četrās paaudzēs, vai tam nav zināmi viens vai abi priekšteči (tēvs, māte), kā arī starpšķirņu krustojumu dzīvniekiem atbilstoši šķirnes piešķiršanas tabulai (skat. Pielikums Nr. 1.).
- Sporta poniju audzēšanā Poļu koniks (*KP*) netiek izmantots. Pēcnācēji, kuram viens no vecākiem ir *KP*, kā šķirnes apzīmējums tiek piešķirts *SK* (starpšķirņu krustojums).

4.2. *Eksterjera vērtēšana.*

Sporta poniju populācijas selekcijā eksterjeru uzskata par būtisku ponija kvalitātes rādītāju. Eksterjera novērtēšana ietver fenotipiskās pazīmes, kas piešķir dzīvniekam spēju attīstīt darbaspējas.

Ponija eksterjera vērtēšanu veic sertificēts zirgu vērtēšanas eksperts.

Sporta poniju eksterjers tiek novērtēts atbilstoši izstrādātajai Latvijas šķirnes zirgu ciltsvērtības noteikšanas metodikai.

Eksterjera vērtēšanu veic sākot ar 24 mēnešu vecuma, vērtējumus reģistrējot vērtēšanas lapā (Pielikums Nr.4).

- Eksterjera novērtēšanai ir sekojošas eksterjera grupas:
 1. Tipiskums
 2. Virsējā līnija
 3. Ķermeņa platums
 4. Priekškājas
 5. Pakājkājas
 6. Gaitu precizitāte
 7. Labdabīguma un temperamenta vērtējums.

- Katrā eksterjera grupā maksimālais vērtējums ir 10 balles, kopējais maksimālais eksterjera vērtējums ir 70 balles:

- 10 - attiecīgā pazīme izteikta izcili,
- 9 - attiecīgā pazīme izteikta teicami,
- 8 - attiecīgā pazīme izteikta ļoti labi,
- 7 - attiecīgā pazīme izteikta labi,
- 6 - attiecīgā pazīme izteikta vidēji,
- 5 - attiecīgā pazīme izteikta zem vidējā,
- 4 - attiecīgā pazīme izteikta apmierinoši,
- 3 - attiecīgā pazīme izteikta neapmierinoši,
- 2 - attiecīgā pazīme izteikta slikti,
- 1 - attiecīgā pazīme izteikta ļoti slikti.

**Vērtējot pazīmes, iespējams piešķirt pusi no balles (0.5).*

Lineāro profilu atzīmē 7 gradācijās, atkarībā no pazīmes izteiktības, izmantojot skalu no -3 līdz 3.

4.3. Darbaspējas

Ponija darbaspējas vērtē sertificēts zirgu vērtēšanas eksperts, aizpildot zirga lineārā profila kartiņu (Pielikums Nr.4) katru pazīmi vērtējot pēc desmit ballu skalas, maksimālais iegūstamo punktu skaits 40.

Ponijam vērtē soļu gaitu pie rokas, brīvās kustības rikšos, lēkšos un lēciena tehniku:

1. Gaitas vērtējums soļos
2. Gaitas vērtējums rikšos
3. Gaitas vērtējums lēkšos
4. Brīvā lēciena vērtējums

Nevēlamas īsas, līdzenas, neelastīgas, ar plecu cieši saistītas kustības un kustības ar sasprindzinātu muguru, kā arī smagas, uz priekšu krītošas vai neritmiskas kustības. Nevēlams ir nekonkrēts vai nenoslēgts lēciena ar nokarenām kājām, augsti paceltu galvu, kas saistīts ar stīvu vai atspiestu muguru, kad pazūd kustības līganums un ritms lēkšos.

4.4. Kumeļu un jaunzirgu vērtēšana.

Kumeļu novērtē no 2 līdz 6 mēnešu vecumam pēc 10 ballu sistēmas, aizpildot zirga lineārā profila kartiņu (Pielikums Nr.4).

1. Izcelsme/tips;
2. Eksterjers un ķermeņa proporcijas;
3. Gaitu kvalitāti (tiek novērtēta ar vienu kopēju atzīmi);
4. Kopējais iespaids.

Ķēve tiek vesta pie rokas, kumeļš nepiesiets seko mātei.

5. Ērzeļu iekļaušana vaislas sastāvā

Latvijā audzējamo poniju šķirņu populācijas ietvaros ieteikts izmantot poniju klases vaislas ērzeļus – Sporta ponijs, Igaunijas sporta un vietējos ponijus, Žemaitijas, Ņūforestas, Velsas, Velsas kalnu, Velsas kob, Vācu un citu Eiropas jājamponiju šķirņu vaisliniekus, kā arī Arābu, Traķēnes un Angļu pilnasiņus.

Status “ATZĪTS” ērzelim var tikt piešķirts:

- Latvijā dzimušiem vai jau reģistrētiem ērzeļiem ar zināmu izcelsmi vismaz trijās paaudzēs, no kuras 50% ir pieskaitāmi poniju šķirnēm.
- Ērzeļiem, kuri ir ievesti un reģistrēti LAD sākot ar 2026. gada 1. jūliju, jābūt zināmai pilnai izcelsmei četrās paaudzēs, no kuras 50% ir pieskaitāmi poniju šķirnēm.

Vaislai izmanto visu klašu poniju ērzeļus ar skausta augstumu līdz 148cm.

Retos gadījumos ir pieļaujami un ar piesardzību izmantojami arī nedaudz lielāki ērzeļi līdz 153 cm skaustā. Ērzelim ir jābūt ar labu eksterjeru un lieliskām darbaspējām.

Vaislas ērzeļi, kuri ir sasnieguši trīs gadu vecumu, ir novērtēti saskaņā ar nolikumu par Poniju vaislas ērzeļu atzīšanu (Pielikums Nr. 2.) un ir atzīti par izmantojamiem vaislas darbā, saņem novērtējumu - “ATZĪTS”.

Vaislas ērzeļu sarakstu skatīties LŠZAA mājas lapā, sadaļā <CILTS DARBS – PONIJĀ>.

Lai veiktu izlasi, vaislas ērzeļiem vērtē:

1. Izcelsmi/tipu
2. Eksterjeru
3. Darbaspējas
4. Pēcnācēju kvalitāti.

Eksterjera un darbaspēju pazīmju aprakstu veic, aizpildot zirga lineārā profila kartiņu.

Minimālās prasības vaislas ērzeļa atzīšanai:

1. Izcelsme/tips: ≥ 8 balles
2. Eksterjera vērtējums: ≥ 52 balles
3. Darbaspēju vērtējums ≥ 30 balles

Vienas pazīmes vērtējums ne zemāk kā 6 balles, bet pārējās – augstākas.

Atzīme par katru no šīm grupām tiek piešķirta, ņemot vērā dotās pazīmes izteiktību un eksterjera kļūdas. Eksterjera novērtējumu iegūst, summējot balles par katru no šīm grupām.

Svarīgs ir arī kopējais iespaids par ērzeli. Ērzelim jābūt labdabīgam, enerģiskam, nosvērtam, bez iedzimtiem defektiem.

Vaislas ērzeļiem, kuriem darbaspējas nav objektīvi nosakāmas traumas, vecuma vai citu apstākļu dēļ, šo izlases kritēriju neiekļauj kopējā novērtējumā, un tos iespējams atzīt, pamatojoties uz izcelšanās ģenētisko potenciālu un eksterjera vērtējumu.

Ērzeļi ar iedzimstošām eksterjera kļūdām, bet izcilām darba spējām par vaisliniekiem var tikt atzīti izņēmumu gadījumos ar speciāli izveidotu komisijas slēdzienu.

6. Iepriekšējā perioda audzēšanas ciltsdarba rezultāti.

Periodā no 2009. līdz 2014. gadam

Latvijā dzimuši 204 poniji, no tiem sporta poniju ciltsdarba programmā ar ciltsmarku „Latvijas sporta ponijs” – LP, reģistrēti 16 dzīvnieki. Lielākā daļa šajā periodā dzimušo poniju ir reģistrēti ar ciltsmarku “Ponijs vietējais” - Pv, tādējādi liecinot par krustojuma dzīvnieku vai nepilnīgu izcelšanos, pat ja pieaudzis dzīvnieks fenotipiski atbilstu programmas prasībām.

Šajā periodā poniju audzēšanā vērojamas vairākas pretrunīgas tendences:

- 1) samazinās Šetlandes poniju audzēšanas apjomi sakarā ar A klases poniju ierobežotajām izmantošanas iespējām to mazā auguma dēļ. Lielākā tīršķirnes Šetlandes poniju audzētava “Malteni” ir pārtraukusi darbību un izpārdevusi daļu vaislas ķēvju.
- 2) Poniju sports kļūst arvien izplatītāks, un tas rada pieprasījumu pēc lielajiem – C, D – klases ponijiem. Programmas ietvaros iegūtie Latvijas sporta poniji vēl ir pārāk jauni, lai būtu gatavi sacensībām, tāpēc poniji sportam tiek vai tiek izmantoti jau esošie poniju populācijas pārstāvji. Šī perioda poniju sporta līmenis Latvijā nerada nepieciešamību pēc kvalitatīvākiem ponijiem ar labākām darba spējām, sacensībās var piedalīties jebkurš sagatavots, pietiekami liels ponijs, neatkarīgi no izcelsmes.
- 3) Par spīti augošajam pieprasījumam pēc sporta ponijiem, ir to audzēšanai atbilstošu vaislas ērzeļu deficīts.

Vaislas sastāvs

Ērzeļi, kas bija vadošie programmas sākumā un no kā iegūti visvairāk kumeļi:

Tabula Nr. 2.

Šķirne	Ērzelis	Dzimuši pēcnācēji		Piezīmes
		Ķēves	Ērzeļi	
IV	Arafat EE401000524603	4	6	kastrēts, tiek izmantots sportā
ESP	Albert EE00104058002	2	3	kastrēts, tiek izmantots sportā
WPB	Moravikens Malibu SE35067734	5	4	Pusbrāļi, 117cm
WPB	Moravikens Black Velvet SE35067736	2	6	
POK	Amors LV044454450014	7	4	118cm
ZHM	Žaibas LV024787550005	4	5	140cm
ZHM	Sapnas LT003210056107	1		139cm

ZHM	Žirafis LT003210081211			jauns, vaislā sāk izmantot 2014.g. 133cm
IV	Rajur EE002100051610	1	2	147cm

Žemaitijas ērzeļu – Žaiibas, Sapnas - izmantošana pagaidām bijusi eksperimentāla, neviens no ērzeļiem nav devis esošai programmai atbilstošu pēcnācēju un vairs nav pieejami lecināšanai. Igaunijas vietējais ponijs Rajur ir pašlaik vienīgais pieejamais D klases poniju ērzelis, bet atrašanās vieta Balvu novadā apgrūtina lecināšanu, īpaši Kurzemes poniju audzētājiem.

Joprojām pieejami vairāki Arābu pilnasiņu ērzeļi – Bertran, La In Memory, Pumpurs, Dancing Princ, Ebony Kasib – bet audzētāji neizmanto šos ērzeļus poniju audzēšanai.

Pašlaik Latvijā ir 20 programmai atbilstošas ķēves reproduktīvā vecumā, bet ne visas tiek izmantotas vaislā. Visvairāk ir Igaunijas vietējā ponija ķēves (7), kas jau sākotnēji veidoja sporta poniju ciltskodolu, Velsas poniju ķēves (4), Velsas kalnu poniju ķēves (2), Žemaitijas šķirnes ķēves (3), un pa vienai Zviedrijas un Vācijas jājamponiju ķēvei.

No 11 atbilstoša vecuma zirgiem, kas varētu tik vērtēti kā jaunzirgi, vērtēts ir tikai 1 dzīvnieks No 2009.gadā dzimušiem 7 ponijiem, 4 ir eksportēti jau kā kumeļi. No 2010.gadā 3 dzimušajiem novērtēta viena ķēve no Moravikens Black Velvet. 5 no periodā 2009.-2012.g. dzimušajiem kumeļiem ir nopirkti no audzētājiem un, iespējams, jaunie īpašnieki nemaz nav informēti par iespējām ponijus novērtēt un par to, cik šāda informācija ir nepieciešama, lai novērtētu priekšteču ģenētisko vērtību.

Periodā no 2014. līdz 2025. gadam

Pašreizējo populāciju (kopā aptuveni 1085 dzīvnieki) raksturo izteikta heterogenitāte jeb "raibums". Lielāko daļu veido krustojuma dzīvnieki, kas norāda, ka ilgstoši audzēšana notikusi bez vienota koncepta, paļaujoties uz lokāliem resursiem.

Tabula Nr. 3.

Poniju skats Latvijā (LAD dati uz 01.12.2025)

Šķirne	Poniju skaits
POK - Ponijs (krustojums)	718
SHP - Šetlandes	207
WPD - Velsas Cob	30
IV - Igaunijas vietējais	27
SP - Sporta ponijs	24
WPB - Velsas ponijs	24
ZHM - Žemaitijas	19
ESP - Igaunijas sporta ponijs	8
HF - Haflingers	7
VJ - Vācijas jājamponijs	6
WPC - Velsas ponijs Cob tips	4
WPA - Velsas kalnu ponijs	3
ZP - Zviedrijas jājamponijs	3
CO - Konemāras ponijs	2
VKP - Vācijas klasiskais ponijs	2

NFP - Njuforestas ponijs	1
--------------------------	---

Reģistrēti dzimušie kumeļi (LAD dati uz 01.12.2025)

Šķirne	Dzimuši kumeļi	
	2024	2025
POK - Ponijs (krustojums)	54	32
SHP - Šetlandes	8	13
WPD - Velsas Cob	4	4
SP - Sporta ponijs	3	2
WPC - Velsas ponijs Cob tips	1	-
WPB - Velsas ponijs	-	1

Potenciālais vaislas sastāvs uz 01.01.2026.

Tīršķirnes lielo poniju ķēves (68):	Tīršķirnes lielo poniju ērzēļi (kastrāti?) (38):
16 - Igaunijas vietējās 14 - WPD ķēves 12 - WPB ķēves 7 - Latvijā dzimušas SP ķēves 7 - Latvijā dzimušas ķēves, apzīmētas kā POK 3 - Igaunijas sporta poniji 2 - Vācijas jājamponiju ķēves 2 - Zviedru poniju ķēves 1 - Žemaišu ķēve 1 - WPC ķēve 1 - Konemaras ķēve (paveca) 1 - Njuforestas ķēve (veca) 1 - Haflingeru ķēve	13 - Latvijā dzimuši SP 12 - WPD 5 - WPB 3 - WPC 3 - Latvijā dzimuši ērzēļi, apzīmēti kā POK 1 - Vācijas jājamponijs 1 - Igaunijas vietējais
9 - Arābu pilnasiņu ķēves 2 - Angloarābu ķēves	4 - Arābu pilnasiņi
45 - POK ķēves (varētu būt 130-150cm) 71 - POK ķēves (varētu būt 110-130cm)	73 - POK ērzēļi/kastrāti (varētu būt 110-150cm)
37 - MIX ar lielo zirgu	20 - MIX ar lielo zirgu

7. Zootehnisko datu uzskaitē.

Lauku atbalsta dienesta (LAD) veic dzīvnieku reģistrāciju, identificēšanu un uzraudzību, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu. Lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

- Dzīvnieku reģistra dokumenti:

Zirga pase vai pases dublikāts.

Kumeļu identificē līdz sešu mēnešu vecumam. Pēc dzīvnieka apzīmēšanas ar transponderu vērtēšanas eksperts divos eksemplāros aizpilda zirga reģistrācijas kartīti un nodod to dzīvnieka īpašniekam.

Zirgu īpašnieks vai turētājs elektroniski vai papīra formā veido un uztur novietnes dzīvnieku reģistru.

Izmantojot LAD elektroniskās paziņošanas sistēmu zootehniskos datus zirga īpašnieks noteiktā termiņā reģistrē elektroniski, iesniedzot informāciju elektroniska dokumenta veidā, vai nosūtot iesniegumu LAD papīra formā par ķēves lecināšanu, ķēves atnešanos, informāciju par ķēves abortu, nedzīvi dzimušu kumeļu vai neregistrēta pēcnācēja nobeigšanos, zirgu pārvietošanu uz citu novietni vai ganāmpulku, kastrāciju un citām izmaiņām novietnē un ganāmpulkā.

PIELIKUMS Nr.1

PONIJU ZIRGU ŠĶIRŅU APZĪMĒJUMA ATBILSTĪBAS TABULA

Tabula Nr. 3.

Tēvs Māte	SHP	WPA, WPB	IV	ZHM	SP	NFP, DT, CO	VJ, ZP, ESP u.c. Eiropas jājamponiju šķirnes	OX, TR, XX***	POK
SHP	SHP	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK
WPA, WPB	POK	WPA, WPB	SP	SP	SP	SP	SP	SP	SP
IV	POK	SP	IV	SP	SP	SP	SP	SP	SP
POK (PV) 1.-3.pak.	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK/SK*	POK
POK 4.pak.	POK	SP	SP	SP	SP	SP	SP	SP/SK*	SP
TN	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK
VJ, ZP, ESP u.c. Eiropas jājamponiju šķirnes	POK	SP	SP	SP	SP	SP	SP	SP	SP
TR, XX, OX***	POK	SP	SP	SP	SP	SP	SP	-	POK
SP (LP/LSP)	POK	SP	SP	SP	SP	SP	SP	SP	SP
NFP, DT, CO	POK	SP	SP	SP	SP	NF, CO, DT, SP**	SP	SP	SP
ZHM	POK	SP	SP	ZHM	SP	SP	SP	SP	SP
u.c. zirgu šķirnes***	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	SK	POK/SK*
SK***	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK/SK*	POK/SK*
KP	SK	SK	SK	SK	SK	SK	SK	SK	SK
(bez šķirnes apzīmējuma)***	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK	POK/SK*	POK/SK*

Apzīmējumi

CO – KONEMĀRAS PONIJS

ESP (JP) – IGAUNIJAS SPORTA PONIJS

IV – IGAUNIJAS VIETĒJAIS (iesaka auguma palielināšanai, nosvērtam raksturam)

KP – POĻU KONIKS (sporta poniju audzēšanā netiek izmantots)

NFP – NŪFORESTAS PONIJS

OX – ARĀBU PILNASINIS (līdz 155 cm skaustā, izmantojams kā lēciena tehnikas un gaitu uzlabotājs)

POK(PV) – PONIJS (krustojums) (I-IV pakāpes krustojuma ķēves)

SHP – ŠETLANDES PONIJS (iesaka audzēt tīršķirnē)

SK – STARPŠĶIRŅU KRUSTOJUMS.

SP (LP/LSP) - SPORTA PONIJS

TN – TINKERS

TR – TRAĶĒNAS (līdz 155 cm skaustā, izmantojams kā lēciena tehnikas un gaitu uzlabotājs)

VJ – VĀCIJAS JĀJAMPONIJS

WPA – VELSAS KALNU PONIJS

WPB – VELSAS PONIJS (iesaka kā sporta ponija elegances uzlabotāju)

XX – ANGLŪ PILNASINIS (līdz 155 cm skaustā, izmantojams kā lēciena tehnikas un gaitu uzlabotājs)

ZHM – ŽEMAITIJAS

ZP – ZVIEDRIJAS JĀJAMPONIJS

Citas zirgu šķirnes vai to krustojumi - vaislas ķēves, kuras nepārsniedz augumu skaustā 155 cm, un tiek lecinātas ar atbilstošu poniju šķirnes vaislas ērzeli (ķēves augums skaustā + vaislinieka augums skaustā /2 nepārsniedz 148 cm).

* Šķirnes apzīmējums tiek piešķirts atkarībā no mātes, tēva un pēcnācēja fenotipa

** Šķirnes apzīmējums tiek piešķirts atbilstoši 6.4. punktam

*** Vaislas ķēves un ērzēļi, kuri nepārsniedz augumu skaustā 155 cm, un tiek pārroti ar atbilstošiem poniju klases pārstāvjiem.

PIELIKUMS NR.2

VAISLAS ĒRZEĻU ATZĪŠANAS NOLIKUMS.

- Sporta poniju ērzeļi tiek vērtēti atbilstoši Sporta poniju audzēšanas vadlīnijās noteiktām prasībām.
- **Ērzeļu vērtēšana**
 1. Pārbaudāmā ērzeļa pieteikšanai vērtēšanai un atzinuma saņemšanai vaislas ērzeļa īpašnieks biedrībā iesniedz iesniegumu (Pielikums Nr.3) papīra formā vai elektroniska dokumenta veidā.
 2. Ērzeļus vērtē iepriekš noteikta komisija vismaz divu vērtētāju sastāvā centralizētā skatē vai attiecīgi atbilstoši organizētos apstākļos.
 3. Ērzelis tiek demonstrēts labā fiziskajā kondīcijā un sagatavots darbaspēju pārbaudei. Izņēmums ir vecāki ērzeļi, kuriem ir augsti rezultāti sportā, un ērzeļi, kas ir sevi pierādījuši kā labi vaislinieki ārpus Latvijas.
 4. **Izcelšanās.**
Ērzeļa izcelsmi apliecināšie dokumenti (zirga pase), apliecina, ka ērzelis un tā priekšteči pieder poniju šķirnēm, kuras ir pieļaujamas sporta ponija ciltsdarbā un var veicināt vēlamo īpašību ienešanu populācijā.
 5. **Eksterjers un darbaspējas.**
Ērzeļiem vērtē 7 eksterjera grupas un 4 darbaspēju pazīmes, katru pēc desmit ballu skalas, un veic pazīmju lineāro profilēšanu, rezultātus fiksē vērtēšanas lapā (Pielikums Nr.4).
 6. **Kopējais iespaids.**
Svarīgs ir arī kopējais iespaids par ērzeli. Ērzelim jābūt mierīgam, enerģiskam, spējīgam parādīt savas pozitīvās īpašības vērtēšanas laikā, bez iedzimtiem defektiem.
- **Vērtēšanas rezultāti**
 1. Biedrība izvērtējot ērzeļa vērtēšanas rezultātus, lemj par ērzeļa iekļaušanu vaislas sastāvā.
 2. Biedrība informē par savu lēmumu ērzeļa īpašnieku un, ja pieņemts negatīvs lēmums, izsniedz rakstisku atteikuma motivāciju.
 3. Biedrība ir tiesīga pieaicināt sertificētus ārzemju speciālistus, kas ir kompetenti poniju selekcijā pieļaujamo zirgu šķirņu vērtēšanā.
 4. Ērzeļus, kuri atzīti par vaislā derīgiem, biedrība iekļauj atzīto poniju ērzeļu sarakstā.
 5. Ja vērtēšanas komisijai rodas aizdomas par iespējami pārmantojamām slimībām un/vai defektiem, komisija var nozīmēt veikt papildus izmeklējumus, par kuriem īpašnieks iesniedz organizācijai praktizējoša veterinārārsta slēdzienu.

PIELIKUMS NR.3

IESNIEGUMS PAR PONIJA VAISLAS ĒRZEĻA ATZĪŠANU

LATVIJAS ŠĶIRNES ZIRGU AUDZĒTĀJU ASOCIĀCIJAI

Reģ.Nr.40008081480

Iesniedzējs:

(fiziskajai personai – vārds, uzvārds, personas kods;
juridiskajai personai – veids, nosaukums, reģistrācijas numurs)

Iesniedzēja adrese:

Ērzeļa dati:

- vārds _____
- identifikācijas numurs _____
- šķirne _____
- dzimšanas datums _____

/DATUMS/
/VĀRDS, UZVĀRDS/

/PARAKSTS/

PIELIKUMS NR.4

ZIRGU VĒRTĒŠANAS VEIDLAPAS

Veidlapu oriģināli pieejami - <https://lszaa.lv/biedriem/veidlapas-un-iesniegumi/>

Vaislas ērzeļu/kēvju vērtēšanas lapa

Vārds:		Dzimš.dat.:		Izmēri:					
ID Nr:		Tēvs:		Vērtēšanas datums:					
Krāsa:		Māte:		Vērtēšanas vieta:					
Dzimums:	Biedrība:	Īpašnieks, ganāmpulka Nr.							
IZCELSMES/TIPA VĒRTĒJUMS						ATZĪME			
TIPS		-3	-2	-1	0	1	2	3	
Braucamais tips	masīvs								viegls
	neizteiksmīgs								elegants
Sporta tips	masīvs								viegls
	neizteiksmīgs								elegants
EKSTERJERA VĒRTĒJUMS						ATZĪME			
Tipiskums	pretējā dzimuma pazīmes								izteikts
Konstitūcija	mitra								sausā
Konstitūcija	rupja								pārsmalcināta
Uzbūve	neharmoniska								harmoniska
Uzbūve	nav pārbūvēta								pārbūvēta
Uzbūve	garkājaina								īskājaina
Ķermeņa forma	kvadrātveida								taisnstūrveida
Ķermeņa vērsums	lejupvērst								augšupvērst
Kondīcija	pārbarots								vājš
Muskulatūra	vāja								laba
Saites	vājas								stipras
KERMENĀ VIRSĒJĀ LĪNIJA						ATZĪME			
Galvas lielums	liela								maza
Galvas forma	rupja								eleganta
Ganaši	šauri								plati
Galvas profils	auna								līdakas
Acis	mazas								lielas
Pakauss	īss								garš
Galvas-kakla savienojums	smags								viegls
Kakls	īss								garš
Kakla stāvoklis	horizontāls								vertikāls
Kakla pieslēgums	zems								augsts
Kakla tips	brīža								gulbja
Kakla apmuskulojība	vāji muskuļots								labi muskuļots
Kakla-skausta savienojums									iedobe pirms skausta
Skausta garums	īss								garš
Skausta augstums	zems								augsts
Lāpstiņas garums	īsa								gara
Lāpstiņas slīpums	stāva								slīpa
Lāpstiņas novietojums									izteikti priekšā
Pleca kauls	īss								garš
Lāpstiņas-pleca leņķis	šaurš								plats
Muguras garums	īsa								gara
Muguras līnija	ieliekta								izliekta

Jostas garums	īsa								gara	
Jostas līnija	ieliekta								izliekta	
Krustu garums	īsi								gari	
Krustu slīpums	slīpi								taisni	
Krustu forma	juntveidīgi								šķelti	
Asti nes	taisni								uz vienu pusi	
ĶERMENA PLATUMS										ATZĪME
Krūšu platums	šauras								platas	
Krūšu dziļums	seklas								dziļas	
Krustu platums	šauri								plati	
PRIEKŠKĀJAS										ATZĪME
Stāvtotne	plata								šaura	
Pirksti	uz iekšu								uz āru	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
Apakšplecs	īss								garš	
Karpālo locītavu attīstība	vāji attīstītas								labi attīstītas	
Karpālās locītavas	ieliektas								izliektas	
Pēdvidus	vāji attīstīts								labi attīstīts	
Iežmauga	nav								izteikta	
Vēziņu garums	gari								īsi	
Vēziņi	miksti								stāvi	
Nagu izmērs	lieli								mazi	
Nagu leņķis	lēzeni								stāvi	
Papēdis	zems papēdis								augsts papēdis	
Naga rags	plaisains								ciets	
Asimetrija									asimetriski nagi	
PAKAĻKĀJAS										ATZĪME
Stāvtotne	plata								šaura	
Stāvtotne	mucveida								īksveida	
Pirksti	uz iekšu								uz āru	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
Apakšciska	vāji attīstīta								labi attīstīta	
Lecamo locītavu attīstība	vāji attīstītas								labi attīstītas	
Lecamo locītavu lenķis	zobenveidīgas								stāvas	
Mītrumi	nav								izteikti	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
Pēdvidus	vāji attīstīts								labi attīstīts	
Iežmauga	nav								izteikta	
Vēziņu garums	īsi								gari	
Vēziņi	miksti								stāvi	
Nagu izmērs	lieli								mazi	
Nagu forma	lēzeni								stāvi	
Papēdis	zems papēdis								augsts papēdis	
Naga rags	plaisains								ciets	
Asimetrija									asimetriski nagi	
GAITU PRECIZITĀTE										ATZĪME
Priekškājas liek	uz āru								uz iekšu	
Priekškājas liek	plati								šauri	
Priekškājas	apļo (airē)								izmet	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
Pakaļkājas liek	uz āru								uz iekšu	

Pakārkājas liek	plati								šauri	
Pakārkāju griešana uz zemes	nav								izteikta	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
UZVEDĪBA										ATZĪME
Vēlme kustēties	slinks								ļoti enerģisks	
Komunikācija	bailīgs								drošs	
Temperaments	nervozs								nosvērts	
Sadarbība	dominants								pakļāvīgs	
DEFEKTI										Bez atzīmes
Nabas bruka	nav								izteikta	
Klibums	nav								izteikts	
Koordinācija	nav traucēta								izteikti traucēta	
EKSTERJERA ATZĪMJU KOPSUMMA										ATZĪME
DARBASPĒJU VĒRTĒJUMS										
SOĻI										ATZĪME
Plašums	īsi								plaši	
Ritms	aritmiski								ritmiski	
Aktivitāte	slinki								enerģiski	
Elastīgums	stīvi								elastīgi	
Pleca darbība	ierobežota								izteikta	
Pakārkājas pret priekškāju nospiedumiem	nesasniedz								ievērojami pārsniedz	
Pakārkāju darbība	neaktīva								aktīva	
Mugura	stīva								elastīga	
RIKŠI										ATZĪME
Plašums	īsi								plaši	
Ritms	neritmiski								ritmiski	
Aktivitāte	slinki								enerģiski	
Elastīgums	stīvi								elastīgi	
Pleca darbība	ierobežota								izteikta	
Karpālās locītavas darbība	taisnas								izteikta darbība	
Vieglums	smagi								viegli	
Pakārkāju darbība	neaktīva								aktīva, enerģiska	
Balanss	lejupvērstis								augšupvērstis	
Mugura	stīva								elastīga	
LEKŠI										ATZĪME
Plašums	īsi								plaši	
Ritms	neritmiski								ritmiski	
Aktivitāte	slinki								enerģiski	
Elastīgums	stīvi								elastīgi	
Pleca darbība	ierobežota								izteikta	
Karpālās locītavas darbība	taisnas								izteikta darbība	

Vieglums	smagi									viegli	
Līdzsvars	līdzsvara trūkums									līdzsvaroti	
Pakārkāju darbība	neaktīva									aktīva, enerģiska	
Balanss	lejupvērst									augšupvērst	
Mugura	stīva									elastīga	
VADĀMĪBA*											ATZĪME
Reakcija uz vadības līdzekļiem	pretojas									atsaucīgs, mīksts kontakts	
Impulss uz priekšu	vājš									izteikts	
Sadarbība	nesadarbojas									paklausīgs	
BRĪVAIS LĒCIENS											ATZĪME
Arka (baskuls)	ieliekta mugura									izteikti noapaļota mugura	
Elastīgums	stīvs									elastīgs	
Priekškājas	karājas									cieši pievilktas ķermenim	
Pakaļkājas	taisnas									cieši pievilktas ķermenim	
Pakārkāju tehnika	zem sevis									atvērta	
Atspēriena spēks	vājš									spēcīgs	
Refeksi	lēni									ātri	
Uzmanība	nevērīgs									uzmanīgs	
Drosme	baidās									drošs	
Situācijas vērtēšana	nevērtē									izteikti vērtē	
Koordinācija	neveikls									koordinēts	
DARBASPĒJU ATZĪMJU KOPSUMMA											ATZĪME

Temperaments/labdarība: _____

Rorers, kriptomisms, gaisa rīšana, citi defekti, traumas _____

Izmantošanas rekomendācija _____

**Vadāmību vērtē braucamā tipa zirgiem, kuriem nevērtē lēciena kvalitāti! Vērtējumā abus neiekļauj, tikai vienu vai otru.*

Vērtētājs

Paraksts

Zirgu vērtēšanas lapa

Vārds:		Dzimš.dat.:		Izmēri:					
ID Nr:		Tēvs:		Vērtēšanas datums:					
Krāsa:		Māte:		Vērtēšanas vieta:					
Dzimums:	Biedrība:	Īpašnieks, ganāmpulka Nr.							
IZCELSMES/TIPA VĒRTĒJUMS						ATZĪME			
		-3	-2	-1	0	1	2	3	
TIPS									
Braucamais tips	masīvs								viegls
	neizteiksmīgs								elegants
Sporta tips	masīvs								viegls
	neizteiksmīgs								elegants
EKSTERJERA VĒRTĒJUMS						ATZĪME			
TIPISKUMS									
Tipiskums	pretējā dzimuma pazīmes								izteikts
Uzbūve	neharmoniska								harmoniska
Uzbūve	garkājaina								īskājaina
Ķermeņa forma	kvadrātveida								taisnstūrveida
Ķermeņa vērsums	lejupvērst								augšupvērst
ĶERMENA VIRSĒJĀ LĪNIJA						ATZĪME			
Galvas lielums	liela								maza
Galvas forma	rupja								eleganta
Pakauss	īss								garš
Kakls	īss								garš
Kakla pieslēgums	zems								augsts
Kakla apmuskulojība	vāji muskuļots								labi muskuļots
Skausta garums	īss								garš
Skausta augstums	zems								augsts
Lāpstiņas garums	īsa								gara
Lāpstiņas slīpums	stāva								slīpa
Muguras garums	īsa								gara
Muguras līnija	ieliekta								izliekta
Jostas garums	īsa								gara
Jostas līnija	ieliekta								izliekta
Krustu garums	īsi								gari
Krustu slīpums	slīpi								taisni
ĶERMENA PLATUMS						ATZĪME			
Krūšu platums	šauras								platas
Krūšu dziļums	sekļas								dziļas
Krustu platums	šauri								plati
PRIEKŠKĀJAS						ATZĪME			
Stāvozne	plata								šaura
Pirksti	uz iekšu								uz āru
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐									
Apakšplecs	īss								garš
Vēziņu garums	gari								īsi
Vēziņi	mīksti								stāvi
Nagu izmērs	lieli								mazi

PAKAĻKĀJAS										ATZĪME
Stāvotne	plata								šaura	
Apakšciska	vāji attīstīta								labi attīstīta	
Stāvotne	mucveida								īksveida	
Lecamo locītavu leņķis	zobenveidīgas								stāvas	
Vēziņu garums	īsi								gari	
Vēziņi	mīksti								stāvi	
Nagu izmērs	lieli								mazi	
GAITU PRECIZITĀTE										ATZĪME
Priekškājas liek	uz āru								uz iekšu	
Priekškājas liek	plati								šauri	
Priekškājas	aplo (airē)								izmet	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
Pakaļkājas liek	uz āru								uz iekšu	
Pakaļkājas liek	plati								šauri	
Pakaļkāju griešana uz zemes	nav								izteikta	
Abas ☐ Labā ☐ Kreisā ☐										
UZVEDĪBA										ATZĪME
Vēlme kustēties	slinks								ļoti enerģisks	
Komunikācija	bailīgs								drošs	
Temperaments	nervozs								nosvērts	
Sadarbība	dominants								pakļāvīgs	
EKSTERJERA ATZĪMJU KOPSUMMA										ATZĪME
DARBASPEJU VĒRTĒJUMS										
SOLĪ										ATZĪME
Plašums	īsi								plaši	
Elastīgums	stīvi								elastīgi	
Pleca darbība	ierobežota								izteikta	
Pakaļkājas pret priekškāju nospiedumiem	nesasniedz								ievērojami pārsniedz	
RIKŠI										ATZĪME
Plašums	īsi								plaši	
Aktivitāte	slinki								enerģiski	
Elastīgums	stīvi								elastīgi	
Pleca darbība	ierobežota								izteikta	
Karpālās locītavas darbība	taisnas								izteikta darbība	
Vieglums	smagi								viegli	
Pakaļkāju darbība	neaktīva								aktīva, enerģiska	
Balanss	lejupvērst								augšupvērst	
LĒKŠI										ATZĪME
Plašums	īsi								plaši	
Elastīgums	stīvi								elastīgi	
Pleca darbība	ierobežota								izteikta	
Karpālās locītavas darbība	taisnas								izteikta darbība	
Vieglums	smagi								viegli	
Līdzsvars	līdzsvara trūkums								līdzsvaroti	
Pakaļkāju darbība	neaktīva								aktīva, enerģiska	

Balans	lejpvērsts									augšpvērsts	
VADĀMĪBA*											ATZĪME
Reakcija uz vadības līdzekļiem	pretojas									atsaucīgs, mīksts kontakts	
Impulss uz priekšu	vājš									izteikts	
Sadarbība	nesadarbojas									paklausīgs	
BRĪVAIS LĒCIENS											ATZĪME
Arka (baskuls)	ieliekta mugura									izteikti noapaļota mugura	
Elastīgums	stīvs									elastīgs	
Priekškājas	karājas									cieši pievilktas ķermenim	
Pakaļkāju tehnika	zem sevis									atvērta	
Atspēriena spēks	vājš									spēcīgs	
Refleksi	lēni									ātri	
Uzmanība	nevērīgs									uzmanīgs	
Drosme	baidās									drošs	
Situācijas vērtēšana	nevērtē									izteikti vērtē	
Koordinācija	neveikls									koordinēts	
DARBASPĒJU ATZĪMJU KOPSUMMA											ATZĪME

Temperaments/labdarbība: _____

Rorers, kriporhisms, gaisa rīšana, citi defekti, traumas _____

Izmantošanas rekomendācija _____

**Vadāmību vērtē braucamā tipa zirgiem, kuriem nevērtē lēciena kvalitāti! Vērtējumā abus neiekļauj, tikai vienu vai otru.*

Zirgu vērtēšanas eksperts

Paraksts

Kumeļa vērtēšanas lapa

Vārds:		Dzimš.dat.:	Vērtēšanas datums:
ID Nr:		Tēvs:	Vērtēšanas vieta:
Krāsa:		Māte:	Vērtētājs:
Dzimums:	Biedrība:	Īpašnieks, ganāmpulka Nr.	

IZCELSMES/TIPA VĒRTĒJUMS		-3	-2	-1	0	1	2	3	
Braucamais tips	masīvs								viegls
	neizteiksmīgs								elegants
Sporta tips	masīvs								viegls
	neizteiksmīgs								elegants
EKSTERJERS UN ĶERMEŅA PROPORCIJAS									
Konstitūcija	rupja								pārsmalcināta
Uzbūve	garkājaina								īskājaina
Galvas lielums	liela								maza
Galvas forma	rupja								eleganta
Kakla stāvoklis	horizontāls								vertikāls
Krustu slīpums	slīpi								taisni
Priekškāju pirksti	uz iekšu								uz āru
Priekškāju vēzīši	mīksti								stāvi
Pakajkāju pirksti	uz iekšu								uz āru
Pakajkāju vēzīši	mīksti								stāvi
GAITAS									
Plašums	īsas								plašas
Aktivitāte	slinki								enerģiski
Elastīgums	stīvi								elastīgi
Vieglums	smagi								viegli
KOPĒJAIS IESPAIDS									
									Atzīme
KOPVĒRTĒJUMS									